

Moderné a bezpečné cestovanie

V uplynulých desiatich rokoch financoval Košický samosprávny kraj (KSK) služby vo verejnom záujme v pravidelnej prímestskej autobusovej doprave sumou takmer 120 miliónov eur. Poskytol sociálne zľavy pre vybrané skupiny cestujúcich v celkovej sume viac ako 57 miliónov eur. Ročne najazdili autobusy s podporou KSK okolo 26 miliónov kilometrov.

V priebehu roka 2014 začalo v Košickom kraji na linkách prímestskej pravidelnej autobusovej dopravy premávať ďalších 45 nových autobusov a priemerný vek vozidlového parku sa znížil na 5,86 roka. KSK má zmluvy uzatvorené s dopravcami Eurobus, a. s. a ARRIVA Michalovce, a. s. Podiel pravidelnej autobusovej dopravy na celkových bežných výdavkoch KSK v roku 2014 bol 20,7 percenta.

„Za ostatné desaťročie sme zachovali rozsah dopravnej obslužnosti v kraji a obnovili vozidlový park autobusových dopravcov v prímestskej doprave. Tým sme výrazne zvýšili kvalitu dopravných služieb. Polovica autobusov je klimatizovaná, všetky autobusy boli vybavené GPS modulmi na sledovanie ich polohy, obnovili sme všetky označovníky autobusových zastávok v kraji, aby sa zlepšila informovanosť a zvýšila bezpečnosť cestujúcich. Informácie o spojoch sú cestujúcim dostupné už druhý rok aj na web stránke mojbus.sk,“ vymenúva zrealizované zmeny šéf odboru dopravy KSK Ladislav Olexa.

Odbor dopravy vykonal v kraji aj niekoľko opatrení na efektívne použitie verejných peňazí. Každoročne v spolupráci s obcami v kraji a verejnými dopravcami tvorí cestovný poriadok, odstraňuje súbežnosti a harmonizuje dopravnú ponuku s cieľom zlepšenia prestupov cestujúcich. „Zaviedli sme zľavy na cestovnom pri použití bezkontaktných čipových kariet, u všetkých dopravcov na území Košického a Prešovského kraja je možné cestovať na jednu kartu, za zachádzky a príručnú batožinu cestujúci neplatí. A cestovné sme nezvyšovali od roku 2010,“ približuje atraktivitu cestovania autobusmi Ladislav Olexa.

Cestám v kraji pomohli eurofondy aj úver

Regionálna samospráva je od 1. januára 2004 vlastníkom ciest II. a III. triedy na svojom území, okrem prejazdnych úsekov cez mesto Košice a cez colné priestory. Spolu to predstavuje 573 km ciest II. triedy a 1382,29 km ciest III. triedy, ako aj 655 mostných objektov. Úrad KSK zabezpečuje plánovanie, prípravu a modernizáciu cestnej siete. Na správu ciest, ich bežnú a zimnú údržbu bola zriadená príspevková organizácia Správa ciest KSK.

Cesty II. a III. triedy sa do vlastníctva krajskej samosprávy dostali v nie najlepšom technickom stave. Krajský rozpočet nemá dostatok finančných prostriedkov na komplexné opravy súvislých úsekov ciest. Do ciest preto investovala krajská samospráva peniaze z Európskej investičnej banky (EIB), cez projekty verejno-súkromného partnerstva (tzv. PPP projekty) a v posledných rokoch prostredníctvom Regionálneho operačného programu z fondov Európskej únie.

Súčasnou cestných stavieb boli okrem obnovy asfaltových

povrchov aj rekonštrukcie odvodnení, priepustov, mostov, oporných múrov, rozšírenie a napojenie ciest a výstavba nízk autobusových zastávok.

Úverové zdroje EIB sa čerpali v rokoch 2007 - 2011 vo výške 36 miliónov 335-tisíc eur, cez tzv. PPP projekty išlo na cesty 36 miliónov 944-tisíc eur. V rokoch 2010 - 2015 krajská samospráva pripravila projekty a opravila viaceré cesty II. a III. triedy vo všetkých okresoch kraja. Financované boli z fondov Európskej únie - z Regionálneho operačného programu (ROP) prioritná os 5 - Regionálne komunikácie zabezpečujúce dopravnú obslužnosť regiónov. Na celkovo desiatich stavbách sa preinvestovalo 31 miliónov 866-tisíc eur.

CESTU PRI ZDOBE POŠKODILI POVODNE

SÚHRN INVESTÍCIÍ DO CESTNEJ INFRAŠTRUKTÚRY KSK

■ Priemerný bežný rozpočet Správy ciest KSK.....	12 000 000 eur
■ Úverové zdroje EIB v rokoch 2007-2011.....	36 335 000 eur
■ Dodávateľské úvery (PPP) v rokoch 2005 - 2007.....	36 944 000 eur
■ Dodávateľské úvery na povodne 2010 a 2011.....	9 925 000 eur
■ Dotácie štátu v roku 2011 - povodne.....	6 407 000 eur
■ Cezhraničná spolupráca HU/SK 2007-2013.....	5 169 000 eur
■ Cezhraničná spolupráca MR/SR/UA 2006 Interreg.....	801 000 eur
■ ROP 2010/11 - Cesty KSK 1, 2, 3, 4, 5.....	10 114 000 eur
■ ROP 2014/15 - Cesty KSK 6, 7, 8, 9, 10.....	21 752 000 eur
■ ROP 2015 - Cesty KSK 12 v realizácii.....	1 991 000 eur
■ Cezhraničná spolupráca HU/SK 2007-13 KAPA.....	947 000 eur
■ Dotácia štátu výtlky po zime 2012/2013.....	1 116 000 eur

Miernu zimu neznamená menej výkonov

Napriek vyšším teplotám a miernej zime cestári v kraji nemajú ľahšiu údržbu. Práve teploty okolo nuly sú problematické. V takýchto dňoch sa za pomerne krátky čas vytvára poľadovica hlavne na tienistých miestach a v blízkosti vodných tokov a nádrží. Povrchy ciest môžu byť nebezpečné aj v okolí umelo zasnežených lyžiarskych svahov, ako aj v priemyselných zónach v blízkosti chladniarskych veží, ako následok sadajúcej a prímrazajúcej vodnej pary.

CESTA CEZ SÚLOVU ZAŽILA VLANI V ZIME KVÔLI KALAMITE DLHŠIU UZÁVIERKU

Košický kraj je geograficky rozmanitý, zimná údržba ciest sa robí od rovinných lokalít s minimálnou nadmorskou výškou až po oblasti s horskými priechodmi v nadmorskej výške do 1000 metrov. „Vzhľadom na inverziu - vo vyšších polohách v oblasti Spiša prevládalo slnečné počasie, zimná údržba ciest bola nevyhnutná skôr v nižšie položených rovinných oblastiach v okresoch Trebišov a Michalovce, kde prevládalo mrazivé a hmlisté počasie s poľadovicou,“ vysvetľuje riaditeľ Správy ciest KSK Zoltán Bartoš.

Okrem priameho odstraňovania poľadovice cestári vozovky aj preventívne chemicky posypávajú. Pre ilustráciu, len v januári 2016 bolo chemicky ošetrených 29 079 km ciest, čo je o 48 percent viac, ako za rovnaké obdobie roku 2015.

Aj počas zimných mesiacov sa správa ciest stará o bezpečnosť cestnej dopravy pravidelným čistením reflexných prvkov na smerových stĺpkoch, montážou

a čistením zvodidlových odraziek, ako i čistením, opravou a výmenou trvalých zvislých dopravných značiek. Tie sú práve kvôli nedostatku snehu znečistené viac, ako keď je snehu veľa. Kvôli bezpečnosti a prehľadnosti pracovníci Správy ciest KSK tiež zrezávali náletové dreviny a kríky.

Začiatok zimnej služby na cestách je úzko spätý s vývojom počasia, príchodom prvého sne-

hu či poľadovice. Spravidla sa začína 1. novembra a končí 31. marca. Správa ciest KSK v rámci zimnej údržby v sezóne 2015/2016 prvýkrát zasahovala už 12. októbra na horských priechodoch Dobšinský kopec, Súľová, Gretla, Grajnár, na úsekoch Smolník - Úhorná, Smolník - Štóske kopec až po obec Štós. Na týchto cestách snežilo.

Celkovo má Správa ciest KSK k dispozícii 79 sypačov, 31 traktorov, 6 grédrov, 9 fréz, 30 nakladačov, 6 nákladných áut s pluhom. Strediská v Moldave nad Bodvou majú 4 sypače a nakladač, v Spišskej Novej Vsi 5 sypačov a 3 nakladače a v Rožňave 3 sypače a 2 nakladače. V prípade potreby je pripravené nasadenie ďalšej zmluvnej techniky. V jednotlivých pracoviskách je pripravených 3800 ton chemického posypového materiálu a 17 660 ton inertného posypového materiálu rôznych frakcií.

Náklady na zimnú údržbu ciest II. a III. triedy v sezóne 2014/2015 predstavovali 3,35 milióna eur. Na tohtoročnú zimnú sezónu počíta správa ciest so sumou 4 milióny eur. Výsledné číslo však závisí od náročnosti zimnej sezóny, ktorá je podmienená poveternostnými podmienkami.

Povodne škodili

V máji a júni 2010 postihli územie KSK rozsiahle povodne, ktoré výrazne poškodili cesty najmä v okresoch Košice-okolie, Gelnica a Spišská Nová Ves. Zaplavené a podmáčané boli aj cesty v okresoch Trebišov a Michalovce. Odhadovaná výška škôd bola 20 miliónov eur. Náklady na zabezpečovacie práce predstavovali 96 996 €. Povodňami bolo celkovo poškodených 58 úsekov ciest a 20 mostných objektov. Najviac poškodených ciest bolo v okrese Spišská Nová Ves (30 úsekov ciest a 14 mostných objektov).

Na cestách vo vlastníctve KSK došlo k desiatim veľkým zosuvom: na cestách II/546 Prakovce, II/546 Gelnica, II/533 Novoveská Huta, II/547 Richnava, III/050150 Gemerská Hôrka, II/552 Nižná Myšľa, II/552 Nižná Hutka, III/050196 Zdoňa, Ždaňa. Došlo tiež k 20 menším zosuvom

a k poškodeniam pätnástich mostov.

Z rozpočtovej rezervy Úradu vlády bola poskytnutá dotácia na výstavbu zničeného mosta na ceste II/536 pred obcou Danišovce. Ministerstvo financií poskytlo účelovú dotáciu na úhradu výdavkov vynaložených na ochranu majetku. Na financovanie sanácie ciest bol zabezpečený dodávateľský úver. Práce realizovala spoločnosť Eurovia SK, a. s. Všetky úseky ciest a mosty poškodené povodňami boli do konca roka 2010 prejazdné. Celková výška nákladov po realizácii stavieb bola 9 924 982 eur.

V roku 2011 bolo opravených ďalších 9 úsekov ciest a opravárenská dielňa v Trebišove. Výška nákladov predstavovala 637 434 eur. Z rozpočtovej rezervy predsedu vlády SR boli ukončené v máji 2011 opravy poškodeného mosta na ceste II/536 pred Spišskou Novou Vsou. Nový most stál 902 833 eur. Z vyše šesťmiliónovej dotácie ministerstva financií boli odstránené škody na majetku spôsobené povodňami.